

Zagreb, 2. – 4. prosinca 2013.

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

Druge mogućnosti pravne zaštite okoliša

Željka Lejzak Gracin, dipl.iur.
Zelena akcija, Zagreb

Ovaj projekt financira Europska unija, a sufinancira Ured Vlade RH za udruge.
This project is funded by the European Union and co-founded
by the Government Office for Cooperation with NGOs.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge

Koje su to druge mogućnosti pravne zaštite okoliša?

- Prekršajni postupak
- Kaznenopravna zaštita okoliša
- Građanskopravna zaštita okoliša

Prekršajni postupak

Povrede propisa koja nisu kaznena djela

Prekršaji se propisuju zakonima (na kraju zakona) i odlukama jedinica lokalne i područne samouprave

Ovlašteni tužitelji:

Državni odvjetnik

Tijelo državne uprave

Pravna osoba sa javnim ovlastima

Oštećena osoba

Prekršajni postupak

Prekršajni zakon (NN 107/07, 39/13)

- Kazne – novčana, zatvorska + mjere upozorenja (uvjetna osuda i opomena), zaštitne mjere
- Oduzimanje predmeta, oduzimanje imovinske koristi, rehabilitacija, zastara, nadležnost suda, postupovne odredbe...

Prekršajni postupak – drugi zakoni

Čl. 261. Novčanom kaznom od 100.000,00 do 250.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba ako: ne dostavlja **propisane podatke u propisanom roku**, ne obavijesti Ministarstvo **o svakoj planiranoj promjeni u radu postrojenja, ne izradi planove i programe** sukladno ovom Zakonu i propisima donesenim na temelju ovoga Zakona odnosno sukladno posebnom propisu kojim je propisana obveza izrade tih dokumenata vezano za djelatnost kojom se bavi

261. Novčanom kaznom od 50.000,00 do 200.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj proizvođač, odnosno osoba koja stavlja proizvod na tržište koji kada je to propisano, prije stavljanja na tržište, na ambalažu proizvoda, odnosno na prateću tehničku dokumentaciju uz proizvod, **ne stavi uputu kojom se potrošač obavješćuje o utjecaju proizvoda i ambalaže na okoliš** te upućuje na način postupanja s proizvodom i ambalažom nakon njegove uporabe (članak 219. stavak 1.).

Prekršajni postupak – drugi zakoni

Čl. 263. “Novčanom kaznom od 100.000,00 do 250.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj nositelj zahvata pravna osoba ukoliko za zahvat za koji je određeno provođenje procjene utjecaja na okoliš putem stručnih i za to osposobljenih osoba **ne provodi mjerenja emisije i ne vodi o tome očevidnike, putem stručnih i za to osposobljenih osoba ne provodi mjerenja imisije, odnosno ne sudjeluje u mjerenju imisija**, prema udjelu svoga zahvata u onečišćavanju okoliša, te ne sudjeluje u praćenju prirodnih i drugih pojava koje su posljedica onečišćavanja okoliša (članak 142. stavak 1. podstavka 1., 2. i 3.)”.

čl. 264. – “Novčanom kaznom u iznosu od 15.000,00 do 100.000,00 kuna kaznit će se za prekršaj pravna osoba **ako onemogućí obavljanje pregleda inspektora**, odnosno inspektora nadležnog prema posebnom zakonu ili ne dostavi u određenom roku na uvid sve podatke i dokumentaciju potrebnu u provedbi nadzora (članak 229. stavak 1.)”.

Kaznenopravna zaštita okoliša

- Kazneni zakon (NN 125/11, 144/12)
- Kaznena djela protiv okoliša – glava XX. :
- Onečišćenje okoliša, ugrožavanje okoliša bukom, vibracijama ili neionizirajućim zračenjem, ugrožavanje okoliša otpadom, ugrožavanje ozonskog sloja, ugrožavanje okoliša radioaktivnom tvarima, uništavanje staništa, uništavanje zaštićenih prirodnih vrijednosti, trgovanje zaštićenim prirodnim vrijednostima, protuzakoniti lov i ribolov, protuzakonito unošenje u okoliš divljih svojti ili GMO-a, ubijanje ili mučenje životinja, pustošenje šuma, protupravna gradnja, promjena vodnog režima, protupravna eksploatacija rudnog blaga, nesavjesno pružanje veterinarske pomoći, prenošenje zaraznih bolesti životinja i organizama štetnih za bilje, proizvodnja i stavljanje u promet štetnih sredstava za liječenje životinja, ugrožavanja okoliša postrojenjem, ispuštanje onečišćujućih tvari s plovnog objekta
- Teška kaznena djela protiv okoliša – 6 mj. do 15 g.

Kaznenopravna zaštita okoliša

Članak 210.

- (1) Tko protivno propisima promijeni ili poremeti vodni režim, a time ne čini neko drugo kazneno djelo za koje je propisana teža kazna, kaznit će se kaznom zatvora do dvije godine.
- (2) Tko kazneno djelo iz stavka 1. ovoga članka počini na području koje je propisom ili odlukom nadležnog tijela proglašeno zaštićenom prirodnom vrijednosti, kaznit će se kaznom zatvora do tri godine.
- (3) Predmeti namijenjeni ili uporabljeni za počinjenje kaznenog djela ili nastali počinjenjem kaznenog djela će se oduzeti.
- (4) Za pokušaj kaznenog djela iz stavka 1. i 2. ovoga članka počinitelj će se kazniti.

Kaznenopravna zaštita okoliša

Djelotvorno kajanje:

Članak 213.

Sud može osloboditi kazne počinitelja kaznenog djela iz članka 193., članka 194., članka 196., članka 197. te članka 198. ovoga Zakona koji **prije nastupa teških posljedica dobrovoljno otkloni opasnost ili stanje koje je prouzrokovao.**

Kazneni postupak

Inicira se podnošenje kaznene prijave policiji ili DO

Tko može podnijeti kaznenu prijavu?
SVATKO!

Svaka pravna i fizička osoba koja ima ozbiljna i određena saznanja o kaznenom djelu i počinitelju može o tome izvijestiti policiju ili državno odvjetništvo

Za djela za koja se progoni po službenoj dužnosti ovlašteni tužitelj - **državni odvjetnik**

Za djela za koja se progoni po privatnoj tužbi ovlašteni tužitelj - **privatni tužitelj**

GRAĐANSKOPRAVNA ZAŠTITA OKOLIŠA

Uloga?

Preventivna funkcija (sprječavanje nastanka štete na okolišu)

Represivna funkcija (odgovornost za štetu nastalu onečišćenjem okoliša)

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

GRAĐANSKOPRAVNA ZAŠTITA OKOLIŠA

- TUŽBA ZBOG IMISIJA
- TUŽBA ZBOG SMETANJA POSJEDA
- EKOLOŠKA TUŽBA
- TUŽBA ZA NAKNADU ŠTETE

TUŽBA ZBOG IMISIJA

KADA? - kod utjecaja štetnih imisija (dim, čađa, otpadne vode, buka i sl.)

TUŽITELJ – vlasnik (posjednik) nekretnine na koju dospijevaju štetne imisije

TUŽENIK – “proizvođač” emisija

ŠTO SE TRAŽI TUŽBOM? - prestanak štetnih radnji, uspostavljanje prijašnjeg stanja i zabrana budućeg uznemiravanja štetnim imisijama

NEDOSTATAK? - ako postoji odobrenje nadležne vlasti ne može se tražiti prestanak štetnih radnji

PREDNOST? - Ova tužba ne zastarijeva!

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

TUŽBA RADI SMETANJA POSJEDA

KADA SE PODNOSI?

- kod utjecaja štetnih imisija, gradnja...

PREDNOSTI?

Sudski postupci po ovoj tužbi su hitni, moguće je određivanje privremenih mjera

NEDOSTATAK?

- rok za podnošenje (30 dana, max.1 god.)

EKOLOŠKA TUŽBA

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

Zahtjev da se ukloni opasnost štete, ZOO, čl. 1047.

- (1) **Svatko** može zahtijevati od drugoga da **ukloni izvor opasnosti** od kojega prijeti znatnija šteta njemu ili određenom broju osoba, a i **suzdržati se** od djelatnosti od koje proizlazi uznemiravanje ili opasnost štete ako se nastanak uznemiravanja ili štete ne može spriječiti odgovarajućim mjerama.
- (2) Sud će na zahtjev zainteresirane osobe **narediti da se poduzmu odgovarajuće mjere** za sprečavanje nastanka štete ili uznemiravanja ili da se **ukloni izvor opasnosti**, na trošak posjednika izvora opasnosti, ako ovaj sam to ne učini.
- (3) Ako šteta nastane u obavljanju općekorisne djelatnosti za koju je **dobivena dozvola** nadležnog organa, može se zahtijevati samo naknada štete koja prelazi uobičajene granice (prekomjerna šteta).
- (4) Ali u tom slučaju se može zahtijevati poduzimanje **društveno opravdanih mjera** da se spriječi nastupanje štete ili da se ona smanji.

EKOLOŠKA TUŽBA

TUŽITELJ? - svaka fizička ili pravna osoba (i drž. odv.)

TUŽENIK? - svaka fiz. ili pravna osoba koja obavlja djelatnost iz koje proizlazi opasnost nastanka štete

ŠTO SE TRAŽI? - poduzimanje mjera za sprječavanje nastanka znatnije štete

NEDOSTATAK? - postojanje dozvole nadl.vlasti za obavljanje djelatnosti (ne može se tražiti prestanak obavljanja djelatnosti, već samo naknada štete)

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

TUŽBA ZA NAKNADU ŠTETE

- primjenjuje se ZOO (NN 35/05, 41/08, 125/11)

OBJEKTIVNA ODGOVORNOST (kod obavljanja opasne djelatnosti) - ne dokazuje se krivnja, već samo uzročna veza

Više onečišćivača – solidarna odgovornost

Rokovi? - 3 godine od saznanja za štetu i počinitelja - 5 godina od nastale štete

Prednost? - Tužbe za naknadu štete zbog onečišćenja okoliša oslobođene su sudske pristojbe

Nedostatak? Profesionalna pomoć(odvjetnici) je skupa, sudska vještačenja su povezana s visokim troškovima

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

Zagreb, 2. – 4. prosinca 2013.

DIJALOGOM
S CIVILNIM
DRUŠTVOM
DO BOLJEG
OKOLIŠA

HVALA NA PAŽNJI!

Željka Lejnak Gracin, dipl. iur.
Zelena akcija

zeljka@zelena-akcija.hr

Ovaj projekt financira Europska unija, a sufinancira Ured Vlade RH za udruge.
This project is funded by the European Union and co-founded
by the Government Office for Cooperation with NGOs.

VLADA REPUBLIKE HRVATSKE
Ured za udruge